

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 12. veebruar 2021
(OR. en)

5186/21

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0235 (NLE)

RECH 10
COMPET 15
ATO 4
CADREFIN 11

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: NÕUKOGU OTSUS, millega muudetakse otsust 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõtte ning antakse sellele eelised

NÕUKOGU OTSUS (Euratom) 2021/...,

...

**millega muudetakse otsust 2007/198/Euratom,
millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning
antakse sellele eelised**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 47 kolmandat ja neljandat lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) ITERi projekti ühiseks elluviimiseks loodava ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni asutamislepingule¹ („ITERi leping“) kirjutasid 2006. aasta novembris alla Euratom, Ameerika Ühendriigid, Hiina, India, Jaapan, Lõuna-Korea ja Venemaa Föderatsioon. Euratom, mis on ITERi lepingu kohaselt projekti võõrustav lepinguosaline, on võtnud enda kanda juhtrolli.
- (2) ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissettevõtte (Fusion for Energy) („ühissettevõtte“) ja loodi nõukogu poolt otsusega 2007/198/Euratom², et anda Euratomi panus ITERi Rahvusvahelisse Termotuumaenergeetika Organisatsiooni ja koos Jaapaniga võetavatesse laiema lähenemisviisi meetmetesse ning samuti valmistada ette ning koordineerida tegevusprogrammi tuumasünteesi näidisreaktori ja sellega seotud rajatiste ehituse ettevalmistamiseks.

¹ ELT L 358, 16.12.2006, lk 62.

² Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58).

- (3) Otsuse 2007/198/Euratom artiklis 5 on ette nähtud, et ühissettevõttel on komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 1271/2013¹ põhimõtetel rajanevad eraldi finantseeskirjad, mis võivad delegeeritud määrusest kõrvale kalduda, kui ühissettevõtte konkreetsed tegevusvajadused seda nõuavad ning kui on eelnevalt konsulteeritud komisjoniga. Ühissettevõtte finantseeskirjade IV jaotisega on reguleeritud eelarve täitmine.
- (4) Otsusega 2007/198/Euratom kehtestati ühissettevõtte jaoks vajalikuks peetav lähtesumma koos Euratomi esialgse koguosalusega nimetatud summas, mis tehakse kättesaadavaks Euratomi asutamislepingu artikli 7 kohaselt vastu võetud ühenduse teadus- ja koolitusprogrammide kaudu või mis tahes muu otsusega, mille nõukogu on vastu võtnud.

¹ Komisjoni 30. septembri 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1271/2013 raamfinantsmääruse kohta asutustele, millele viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 208 (ELT L 328, 7.12.2013, lk 42).

- (5) Otsust 2007/198/Euratom muudeti nõukogu otsusega 2013/791/Euratom¹, et võimaldada ühisettevõtte tegevuse rahastamist nõukogu määrusega (EU, Euratom) nr 1311/2013² kindlaks määratud mitmeaastase finantsraamistiku aastateks 2014–2020 kehtivusajal.
- (6) ITERi uus projektikirjeldus, mis koostati projektijuhtimise täiustamise raames, pälvis 2016. ja 2017. aastal ITERi nõukogu heakskiidu. Seda kasutati seejärel ühisettevõtte rahastamisvajaduste hindamiseks. Uue projektikirjelduse ajakohastatud ajakava kohaselt jõutakse esimese plasmani 2025. aasta detsembriks ning täisvõimsusega käitamine deuteerium-triitiumkütust kasutades saavutatakse 2035. aastaks. Kõnealune ajakava ei hõlma ettenägematuid juhtumeid ning seega eeldatakse, et kõiki suuri riske tuleb maandada.

¹ Nõukogu 13. detsembri 2013. aasta otsus 2013/791/Euratom, millega muudetakse otsust 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 349, 21.12.2013, lk 100).

² Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 1311/2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014-2020 (ELT L 347, 20.12.2012, lk 884).

- (7) 12. aprillil 2018 kinnitas nõukogu taas Euratomi pühendumist ITERi projekti edukale lõpuleviimisele ning andis komisjonile õiguse kiita ministrite tasandil toimuval ITERi nõukogu koosolekul Euratomi nimel heaks ITERi uus projektikirjeldus. Samal ajal nõudis nõukogu, et ühisettevõtte jätkaks oma aruandlus- ja läbivaatamiskohustusi kooskõlas nõukogu 12. juuli 2010. aasta järeldustega ning korraldaks regulaarselt ITERi edusammude sõltumatuid hindamisi, keskendudes tulemustele ja projektijuhtimisele, sealhulgas kulude piiramisele, projekti ajakavakohase rakendamise kontrollimisele ning riskijuhtimisele.
- (8) Käesoleva otsusega soodustatakse sünergiaid ja vastastikust täiendavust Euratomi teadus- ja koolitusprogrammi kaudu rahastatavate tuumasünteesialaste teadusuuringute valdkonnas. ITERi edukas ehitamine ja käitamine on kriitilise tähtsusega etapp Euroopa tuumasünteesi tegevuskavas, mille on heaks kiitnud kõik tuumasünteesiuuringute sidusrühmad Euroopas.
- (9) Euroopa Parlament ja nõukogu kehtestasid Euratomi ITERiga seotud kohustuste piirmääraks, mis on sätestatud nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2093¹ („mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027“), mitmeaastases finantsraamistikus aastateks 2021-2027 5 614 000 000 eurot jooksevhindades.
- (10) Käesoleva otsuse kohased meetmed võivad aidata saavutada Euroopa tuumasünteesi tegevuskava eesmärged, austades seejuures täielikult liikmesriikide õigust määrata kindlaks oma energiaallikate jaotus.

¹ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021-2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

- (11) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe¹ punktidele 22 ja 23 tuleb ITERit hinnata konkreetse järelevalvekorra alusel kogutud teabe põhjal, vältides ülereguleerimist ning halduskoormust. Kõnealune järelevalvekord võib vajaduse korral hõlmata mõõdetavaid näitajaid, mille põhjal ITERi mõju hinnatakse. Komisjoni tehtud hindamiste järeldest peaks teavitama Euroopa Parlamenti, nõukogut, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ning Regioonide Komiteed. Kui järelhindamine ja vahehindamine toimuvad ajaliselt lähestikku, peaks olema võimalik hindamised koondada üheks hindamiseks, mis hõlmab mõlema hindamise raames vaadeldavat ajavahemikku.

¹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046¹ ("finantsmäärus"), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013,² nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95,³ (Euratom, EÜ) nr 2185/96⁴ ja (EL) 2017/1939⁵ kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

³ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

⁴ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

⁵ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlust, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371,¹ ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

- (13) Käesolev otsus peaks tagama ühenduse rahastamise nähtavuse sidusa, tulemusliku ja proportsionaalse suunatud teabe pakkumise teel eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

- (14) Otsust 2007/198/Euratom on vaja muuta, et võimaldada ühissettevõtte tegevuse ja sellega seotud komisjoni tegevuse rahastamist Euroopa Liidu üldeelarvest ajavahemikul 2021–2027.
- (15) Selleks et tagada edukas ITER projekti edukas lõpuleviimine ning jätkuvus asjaomase poliitikavaldkonna tegevuse toetamises mitmeaastase finantsraamistiku aastateks 2021–2027 ajavahemiku algusest, peaks seda otsust kohaldama tagasiulatuva jõuga alates 1. jaanuarist 2021 ning see peaks jõustuma võimalikult kiiresti.
- (16) Seepärast tuleks otsust 2007/198/Euratom vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Otsust 2007/198/Euratom muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Euratomi orienteerivaks panuseks ühissettevõttesse ajavahemikul 2021–2027, sealhulgas samal ajavahemikul ühissetevõtte tegevuse toetamisega seotud kuludeks, nagu on osutatud lõikes 4, on 5 614 000 000 eurot jooksevhindades.“

b) lisatakse järgmine lõige 4:

„4. Lõikes 3 osutatud summast võib katta ka ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis-, hindamis- ja muude toimingutega seotud kulusid ning käesoleva otsuse haldamiseks ja rakendamiseks vajalikke kulusid, sealhulgas halduskulusid, ning selle eesmärkide saavutamise hindamise kulusid. Samuti võib sellest katta kulusid, mis on seotud uuringute ja ekspertide kohtumistega, ja kulusid, mis on seotud infotehnoloogiavõrkudega, mis keskenduvad infotöötlusele ja -vahetusele, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiavahenditega ning muu tehnilise ja haldusabiga, mida on vaja seoses käesoleva otsuse haldamisega.“;

- 2) Artikkel 5b jäetakse välja.
- 3) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 5c

Hindamine

1. Käesoleva otsuse rakendamise hindamised toimuvad regulaarselt ja piisavalt aegsasti, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
2. Kui otsuse rakendamise kohta ajavahemikul 2021–2027 on piisavalt teavet, viib komisjon läbi käesoleva otsuse rakendamise vahehindamise, hiljemalt 2024. aastal.
3. Käesoleva otsuse rakendamisperioodi lõpul, hiljemalt neli aastat pärast artikli 4 lõikes 3 nimetatud ajavahemikku, viib komisjon läbi käesoleva otsuse rakendamise lõpphindamise.
4. Komisjon teavitab hindamiste tulemustest, mis on läbi viidud käesoleva artikli kohaselt, koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendi, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed ning Regioonide Komiteed.“;

4) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 5d

Teabevahetus, nähtavus ja avalikustamine

1. Ühenduse rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad ühenduse rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.
2. Komisjon rakendab käesoleva otsuse, käesoleva otsuse raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid. Käesolevale otsusele eraldatud rahalised vahendid aitavad äriühingutel oma sõnumites samuti edastada liidu poliitilisi prioriteete niivõrd, kui võrd need prioriteedid on seotud artiklis 1 osutatud eesmärkidega.“.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

...

Nõukogu nimel
eesistuja
